

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1916 la ziarul

„Telegraful Român“

cu prețurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe șase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe stimații noștri abonați să binevoiască a-și reînoui din vreme abonamentul, stăruind totodată și pentru lățirea ziarului nostru în cercurile amicilor și cunoscuților lor.

Abonamentele se fac prin mandat postal, trimițându-se prețul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuința și posta ultimă, să se scrie corect și legibil, pentru ca la postă să nu se facă greșală. Bani de abonament se trimit *Administrației tipografiei arhidiecezane în Sibiu* (Nagy-szeben), strada Măcelarilor 45.

Administrația.

Războiu și progres.

(b.) S'a accentuat adeseori în cursul acestui războiu, că sub raportul lui progresul omenirii ar fi dat înapoi și că civilizația popoarelor este amenințată de un regres și mai formidabil în viitor.

În sens absolut teza este greșită în cece privește chiar și timpul de acum, când războiul încă nu este terminat, și încă nici nu se poate prevedea fața pe care o vor lua lucrurile când armele vor odihni. Relativ e cert, că între muze, conform vechiului dicton, e un silențiu păgubitor pentru progresul omenesc în sens ideal, care de un an și jumătate e stânjenit ca și în urma unei forțe majore.

În înțeles real însă se poate spune, că tocmai războiul acesta înfricoșat a descoperit multe defecte ale unei pretinse civilizațiuni, și a scos la iveală de altă parte adevăratele rezultate ale științei, atât tehnice, cât și medicale, în direcția cea mai umanistă.

Căci de pildă rezultatele unei munci ingineresti de zeci de ani s'au pronunțat în actualul războiu mai întâi prin vestitele mortiere germane de calibrul 42. Ei bine, efectul lor a fost îngrozitor, și după părerea multora, deadreptul brutal. Dar se judecăm bine și apoi se facem o comparație. Dacă Germanii nu iscodeau aceste mecanisme unice în felul lor până acum, câte jertfe de oameni ar fi cerut luarea fortărețelor belgiene prin mijloace primitive, ca tunuri simple, asalte de baionetă etc.? Mortierele germane au zdrobit până la ultimul fundament admirabilele fortărețe belgiene într'un timp relativ foarte scurt, și cece este mai mult, cu puține jertfe de oameni, atât dintre ostașii nemți, cât și dintre cei belgieni. Căci să știe, că fortărețe bune au relativ puțină garnizoană și

sunt zidite la o îndepărtată periferie a orașelor.

Va se zică nemții, când și-au construit acest nou mijloc tehnic de războiu, au avut în vedere cruțarea de oameni și de durată a plăgilor neînlăturabile ce le aduce orice războiu cu sine. Prin urmare aici se poate semna un progres în purtarea armelor, o notă umanistă, — cât se poate vorbi în fine de o umanitate în sens relativ la o măsurare sângeroasă de puteri.

Apărarea Belgienilor în lupta lor de francitireuri dimpotrivă, oricât de laudată a fost ea de instigatorii dela Londra, și care a făcut se curgă atât sânge de prisos și fără de rezultat, poartă semnele unui adevărat barbarism, pe care Nemții tocmai au căutat să-l evite, și numai partea adversă poartă răspunderea cea mai grea pentru provocarea lui.

O notă și mai umanistă, ca rezultat al cultivei asidue germane, observăm în tratamentul răniților și al prizonierilor. Despre neîntrecuta organizație a Germanilor în serviciul lor sanitar se spun adevărate minuni. Dintre răniții germani un minim procent a rămas pe terenul de luptă fără de ajutor. La Germani nu există fără numai automobile ca mijloc de transport imediat al răniților. Și cine a văzut și în găurile noastre câte un tren sanitar german, care la început aducea și răniții noștri acasă, poate să-și facă o idee de serviciul de caritate al acestui popor.

Dimpotrivă, se spune că la Francezi era uz la început, că cadavrul unui camarad căzut în luptă servea celor remași în linia de bătae drept prinzătoare a gloanțelor inimice. Simplu de tot: camaradul se tupilă după corpul camaradului său, căzut proaspăt, și pușcă peste el.

Astfel de acte de impietate în armatele germane și ale noastre nu erau și nu sunt tolerate. Ar fi se scriem un volum, înșirând numai o mică colecție de probe din felurile cum s'a purtat războiul acesta dintr'una și din cealaltă parte, ca se ajungem la convingința, că de fapt sunt multe cazurile în taberile dușmanilor noștri, cari au arătat cele mai triste tablouri de regres a felului cum s'a purtat acest războiu între popoare egale în rangul lor de civilizație.

Și dacă în războiul acesta se poate vorbi de un progres relativ față cu toate războaiele anterioare, acest progres se datorește numai cultivei mai superioare între beligeranți, și aceasta evident s'a constatat și s'a simțit în toate direcțiile pe partea puterilor centrale. Și de aceea credem cu toată tăria, că și progresul viitorului nu va fi stânjenit prin isbânda noastră, ci dimpotrivă, întărit și ridicat va fi la un grad și mai înalt, în folosul omenirii întregi. Căci alianța Germaniei și a Austro-Ungariei nu a fost numai o alianță de defensivă împotriva oricărui atac la existența proprie, ci și o firească legătură pentru apărarea roadelor unei munci de ci-

vilizație pentru ajungerea idealului păcii, așa cum aceste două monarhii și l-au închipuit, și cum în timp apropiat sunt pe cale a-l și înfăptui: *per aspera ad astra!*

Deschiderea parlamentului bulgar. Luni s'a făcut în Sofia deschiderea parlamentului bulgar, în fața unei asistențe numeroase. Deschiderea a făcut-o Regele Ferdinand, asistat de principii Boris și Kiril. Regele în mesajul de tron a spus, că Sârbia a refuzat se deo Bulgariei Macedonia, și că Bulgaria s'a văzut necesită să o iee cu armele. În mai puțin de două luni dușmanul perfid a fost gonit din Macedonia, care e acum întreagă a Bulgariei. Gonite au fost și trupele franceze și engleze, trimise întru ajutorul Sârbiei. Regele Ferdinand s'a închinat apoi în fața memoriei eroilor morți pe câmpul de bătălie, cari cu sângele lor au dat unitatea națională bulgară. Mesajul de tron a fost viu aplaudat.

Alegerile în Grecia. S'au terminat alegerile parlamentare în Grecia și din ele a eșit o majoritate însemnată a partidului care și are de șef pe actualul ministru de interne *Gunaris*, fost mai înainte ministru-preșident. Țara aprobă deci politica de neutralitate a acestuia. Partidul lui Venizelos n'a participat la alegeri, din motivul, că s'a convins, că toate promisiunile făcute de antantă, pentru a atrage pe Greci în apele ei, nu erau nici sincere, și nici realizabile. În privința aceasta Venizelos însuși a făcut unele declarațiuni foarte compromițătoare pentru diplomația engleză. Vom reveni asupra lor.

România cu puterile centrale. Într'o foaie de frunte rusască a apărut acum de curând un articol, care a făcut senzație mare pretutindenea. Un diplomat distins își spune în articol părerile asupra României, ajungând la concluzia, că până la sfârșit România la nici un cas nu poate se rămână în neutralitate, ci va intra și ea în acțiune, alături cu puterile pe partea cărora va fi învingerea finală. E aproape sigur, că puterile centrale, după ce vor isprăvi și cu Muntenegrenii, cum au isprăvit cu Sârbii, iar pe Francezi și pe Englezi îi vor alunga din Salonic, vor aduce România în o astfel de situație, încât va trebui se între în acțiune, *în contra Rusiei*. Simpatiile regelui Ferdinand față de puterile centrale sunt cunoscute. Se știe, că el dorește din toată inima să învingă Berlinul. De altă parte, diplomația antantei din București e compusă numai din diletanți, pe când ambasadorii Germaniei și Austro-Ungariei sunt celebriți. Conte Czernin e cel mai bun cunoscător al problemelor din orient, iar von dem Busche e omul, care străbate și prin țesăturile cele mai fine ale intrigilor diplomatice. Stând astfel lucrurile, numai fantasticii mai pot spera în Rusia, că România se va pune pe partea antantei. — Așa scrie foaia de frunte rusască, și probabil că așa va fi, cum ea scrie.

Despre foloasele războiului

de Iosif Trifa, preot.

Este un an și cinci luni de când s'a slobozit peste noi cel mai crâncen, cel mai cumplit, cel mai sângeros războiu din câte s'au pomenit în această lume.

Ce ne-a adus nouă acest cumplit războiu? Mari și nesfârșite dureri, temerit năczuri, lacrimi, întristări. Noi n'am știu, ce este războiul. Numai din cărți auzisem despre el. Iată însă acum cu adevărat am văzut, că războiul se face cu sânge, cu lacrimi, cu nesfârșite întristări. Într'adevăr războiul este ceva grozav. El ca și moartea, desparte soțiile de soți, părinții de fii, fiii de părinți, mamele de prunci.

El rănește, taie neîncetat în corpul și sufletul oamenilor.

Dară cu toate acestea își are și războiul părțile sale bune, își are foloasele sale, și el își are nu numai umbra, ci și lumina sa. Și războiul își are părțile sale bune, căci doară dela Dumnezeu este trimis, și tot cece vine dela Dumnezeu, și dacă ni s'ar părea nouă a fi rău, — este pus pentru binele nostru.

Dar să nu gândească nime, că războiul ne-ar fi adus cine știe ce foloase și bunătăți trecătoare, ca: pământ, bani, averi, boi, vaci. Mai sunt și alte foloase în această lume. Și acelea sunt cele sufletesti. De acestea ne-a adus războiul.

Înainte de toate războiul a *trezit*, a *desmetecit* pe oameni din răutățile și păcatele în cari zăceau. Căci cum eram noi în vreme de pace? Doamne, ce răi eram atunci când ne era bine. Cum nu știam multămi lui Dumnezeu, ci ne apucam să-l amărăm cu necuviințe, beții și tot felul de fărâdelegi. Cum ne învidiam unii pe alții. Părea că nu eram frați întreolaltă, ci lupi flămâzi, gata să ne sfășiem unii pe alții. Cum ne sumețiserăm, cât ne făcuserăm de îndărătnici, de neiertători!

Cum alergau oamenii către rău și păcat! Înzadar predicau preoții bisericilor, căci se părea, că prooc din mormânt de se va scula și nu va putea opri lumea în alergarea ei către rău și păcat.

Deaceea Dumnezeu slobozi războiul cumplit peste oameni. Ca o vijelie năpraznică veni războiul și sunetul lui trezi pe oamenii speriați din răutățile lor. Ca o furtună fără de veste cu tunete și fulgere veni peste noi cel mai sângeros războiu, și oamenii cu adevărat vezură mâna și mania lui Dumnezeu pentru păcatele lor. Da, văzură oamenii mâna și mania lui Dumnezeu și îngrozii plecară să iasă din răutățile, în cari zăceau ca într'un mormânt. Am văzut toți cum la începutul războiului, ca la un semn dat, încetară sudalmele, bețiile, oamenii se făcură mai buni, mai îngăduitori, mai iubitori unii față de alții.

Iată dară cel dintai folos ce l-a adus războiul, a trezit pe om din somnul morții și al păcatului, a oprit, a întors, a apropiat pe om către Dumnezeu și poruncile lui.

În al doilea rând a *întors gândul, grija, căutarea lumii către cele sufletesti*.

Ce nebgate în seamă erau cele sufletesti în vreme de pace! Ce îndărăt erau puse în urma tuturor afacerilor și darăverilor!

Când era pace și bine în lume, ce puțin ne aduceam aminte de cele sufletesti! Dumnezeu ne-a făcut din țărână, care este corpul nostru, și din suflare, care este sufletul nostru, și noi numai de pământul acesta cu care-i înveluit sufletul ne îngrijam.

Pentru țărâna ce-i în noi asudam să-i strângem averi, pentru ea înotam în tot felul de plăceri stricăcioase, iară pentru sufletul nostru nimica nu făceam.

Ce puțin se gândeau oamenii la cele sufletesti în vremea păcii. Ce încrezuți erau în averi, în bani, pământuri. Apuca câte un om ceva prindere, îl vedeai trimițând su-

dalme în dreapta și 'n stânga, căci nesocotitul credea, că nu-i putere să-l despartă de nimicurile sale trecătoare.

Când era pace în lume, prea puțin se îngrijau oamenii de cele sufletești. Prea lăssau, prea amânau datoriile sufleteste din an în an, din zi în zi. Scripturile neîncetat strigau: „Privighiți, că nu știți ziua și ceasul... dară omul răspundea, că mai are vreme de acele treburi și aștepta să înceapă a-i tremura mâinile și picioarele, apoi se gândea să se pregătească și de cele sufletești. Și iată fără de veste, ca moartea veni: războiul. Și pe oameni îi află nepregătiți cu sufletele. Li află pe oameni ca și Domnul din evanghelie pe slugile cele rele și leneșe, — dormind cu sufletul. Ca duhovnic și păstor cu durere mă gândesc pe câți i-a sfâșiat războiul necăștigat cu sufletul. Pe câți i-a sfâșiat la vârsta de 30—40—42 de ani nespovediți încă niciodată. Câți au plecat în război și poate și la moarte fără să fi gustat nici măcar odată din cina cea mare și sfântă, care etse preacurat trupul și scump sângele lui Cristos!

Da, pentru că atunci când era pace și bine în lume, în zadar vorbeai oamenilor de grija și datoriile ce le au către suflet. O, atunci când întrebau oamenii unde se fac petreceri și desfătări, — iar pentru cele sufletești nu avea nime vreme. Așa omul se depărta zi de zi tot mai mult de sufletul lui. Deaceia Dumnezeu trimise războiul groaznic ca să fotoarecă, să apropie pe om către sufletul lui, să-i aducă aminte de grija ce trebuie om să aibă de sufletul lui. Veni războiul și om după om trebuia să plece acolo, de unde nu toți se vor întoarce.

Atunci cu adevărat s'a îngrozit omul și a alergat cu grabă către cele sufletești. Omul acela care niciodată poate nu s'a gândit anume ce-i cu sufletul lui, când se văzu în fața războiului și a morții, se întoarse cu grabă spre cele sufletești.

Omul care poate niciodată nu s'a gândit că ar trebui și pentru suflet să facă ceva, — când se văzu despărțit de toți i-dolii săi și plecat la război, începu a pretui mai mult cele sufletești. Și necugetatul care într'una și-a vătămât sufletul cu sudalme, fărădelegi, cu groază își văzu greșala și începu a-și cruța și câștiga sufletul lui.

Iată deci alt folos al războiului, el a trezit în oameni grija de cele sufletești. El a întors pe oameni spre mai multă îngrijire și căutare către cele sufletești, decât către afaceri trecătoare.

Prin război omul încrezător în cele lumești s'a văzut deodată despărțit de toate și pus în fața morții. Prin asta el a învățat a pretui cele sufletești mai pesus de toate alte lucruri trecătoare.

Așa dar războiul a ridicat, a pus grija de suflet peste toate afacerile omenești și prin aceasta a apropiat pe om către mântuirea și viața cea adevărată.

Un alt folos ce ni l-a adus războiul, este rugăciunea. Niciodată nu s'au făcut atâtea rugăciuni ca acum, de când avem război. Nici odată nu s'au rugat oamenii cu atâta stăruință, căldură, lacrimi, ca acum.

Se roagă ostașul ce petrece în pământ cu armele 'n mâni. Se roagă acasă cu lacrimi întristată lui soție. Se roagă neîncetat mamele pentru fi, fiii pentru părinți.

În căsărmi, unde în vreme de pace auziai cele mai crâncene sudalme, se roagă neîncetat acum ostașii.

Încă și din gura pruncilor se ridică vorbe de rugăciune pentru scumpii lor tați.

Iată dară cum războiul a întors toată suflarea spre rugăciune! Ce este mai frumos decât a te ruga: a vorbi cu Dumnezeu, și durere, în vreme de pace mulți uitaseră sf rugăciune.

Când era pace și bine în lume, în multe case se stânsese aproape cu totul sf rugăciune. Acum războiul a aprins în toată casa sf rugăciune. Cu rugăciunile pe buze adorm soțiile, mamele, părinții și fiii. Florile sf rugăciuni au resărit acum pe tot locul. Ea este hrana, mângâierea noastră de seara, dimineața.

Multe alte foloase ni-a mai adus apoi războiul. Așa el a învățat pe oameni să nădăjduască spre Dumnezeu. Niciodată ca acum în fața întristărilor și a necazurilor nu au văzut oamenii ce înseamnă nădejdea spre Dumnezeu.

A trezit mai departe războiul mila, îndurarea între oameni. Mila și îndurarea a coborât doamnele cari niciodată n'au cunoscut ce este durerea, suferința, să lege ranele și să aline durerile ostașilor răniți.

Iată dară că și războiul își are nu numai relele sale, ci și foloazele, binefacerea sale. El a trezit pe om din răutăți, a întors grija, căutarea lumii spre cele sufletești, a aprins sf rugăciune în toată casa, a trezit nădejdea spre Dumnezeu, a deșteptat mila și îndurarea.

Nu-i vorbă, este jalnic lucru, că mii de vieți se sting, se bagă în pământ și alte zeci de mii de oameni rămân schilavi, bolnavi, — dar scris este, că „mai bine corpul să piară decât sufletul să se risipească cu el în gheena“, în iad. Mai bine este ca corpul, carnea să sufere, să fie cîungărită, decât ca păcatul să taie și cîungărească, să omoare sufletul.

Hotărât, că din războiul acesta mulți schiopi vor veni acasă, multe mâni nu se vor mai putea întinde, mulți ochi nu vor mai vedea scumpa lumină, și urechi și pepturi bolnave vor veni! — dar sufletul omului va fi mai sănătos, mai luminos, mai curat. Precum în foc se lămurește aurul, așa și sufletul în focul ispitelor, al necazurilor, al întristărilor se lămurește, se curăță de rîgna păcatului și se apropie către Dumnezeu.

Iată dară, că războiul aduce folos, bine, sufletului omeneșc. Se înțelege, nu de toți s'au prins binefacerea războiului, ci numai de aceia, cari au voit să înțeleagă și s'asculte voia lui Dumnezeu.

Nu pe toți i-a schimbat războiul, ci mai ales pe aceia, cari sunt duși și răbiți. Mulți de aici de acasă au ramas tot cei răi, cari au fost și mai înainte. Pe lângă mulți a trecut cu vuet războiul, fără să-i poată îndrepta. Cu durere mă gândesc la cei ce și acuma cu sudalme amăresc pe Dumnezeu, cu durere mă gândesc la cei ce și acuma se pizmesc și se dușmănesc. Să se lase deci și acestia de răutăți, să se roage și acestia neîncetat și mai multă grija de suflet să aibă, ca să devină și ei tot mai buni, mai tugăduitori, mai curați cu sufletul.

Așadar dimineața, ziua și noaptea aducă-și toți aminte, că acum este vremea întoarcerii și a îndreptării. Gândească-se, că războiul este un necaz, care aduce folos sufletului, pe când în această lume este alt dușman, mai stricăcios, și acela este păcatul. Războiul se apropie, păcatul ne desparte de Dumnezeu. Războiul ostenește, rănește, taie și poate omorâ corpul, carnea, păcatul rănește, omoară și bagă în iad sufletul omului. De păcat să ne temem, de el să ne păzim, de el ca de șarpe să fugim.

De vom face așa, atunci poate când nici nu ne vom aștepta noi, se va potoli vijelia și furtuna războiului, va amuți vuetul armelor, și iarăși va răsări peste noi pacea bună, pacea așteptată, dorită, cerută acum cu lacrimi în ochi și cu durere în suflet, de toți!

Inceputul bisericii noastre.

De Gh. Maior.

(Fine.)

Ca în Napoca, au existat și în alte părți ale Daciei traiane creștini înainte de anul 270.

Numărul lor însă era atâta de mic, și creștinismul lor atâta de sfios, că din acest sămbure nu s'a putut și nici nu s'a dezvoltat biserica noastră. Chiar dacă am presupune așa ceva, studiind terminologia noastră am fi siliți să susținem contrarul. Am amintit, că primele trei veacuri creștinismul atât ca formă cât și ca limbă, ca terminologie, era grecesc. Cum se poate dar, că între terminii noștri, cari îi avem din aceste vremuri, nu se găsește decât cuvântul „comănac“ de origine grecesc, — după moștenire și el latin? Toată terminologia referitoare la elementele fundamentale ale credinții — sunt latine!

Un fenomen de o însemnătate deosebită! Căci „singurul izvor mai sigur, pe care putem clădi istoria creștinismului daco-roman, după anul 250, e limba noastră“, zice dl Parvan. Un studiu istoric-critic ori istoric-genetic asupra terminologiei noastre creștine, ne duce la încheieri de valoare pentru istoria bisericii din stânga Dunării.

Vom lua câteva din ele.

Termenul „biserică“ se derivă din latinescul „basilica“.

Cuvânt specific creștin pentru noțiunea „biserică“ a fost „ecclesia“. În toate inscripțiile apare acest nume. „Basilica“ sau grecescul „Κυριακόν“ sunt termeni oficiali, introduși de către sfinții Părinți abia după Constantin cel Mare. Sfinții Părinți s'au năzuit să-l generalizeze, dar năzuințele lor la popoarele încreștinate deja la acest timp, în a căror conștiință trăia termenul ecclesia, — au rămas fără rezultat. „Itinerarium Burdigalense“, redactat la anul 333, ne spune, că cuvântul „basilica“ e neînțeles de obște.

La noi însă, și în părțile acestea numai la noi, a trăit și trăește numai termenul de „basilica“ pentru clădire și comunitate. În jurul Daciei dăm exclusiv numai de „ecclesia“. Ce rezultă de aici?

„Basilica“ la 333 e necunoscut de obște, unde exista „ecclesia“ nu prinde rădăcini, desigur atunci, că el a putut să se coboare în conștiința maselor numai unde nu existau comunități creștine și n'aveau termenul echivalent mai vechiu. „Basilica“ era termen oficial bisericesc, și ca atare numai din veacul al IV-lea. Rezultă, că el a putut fi introdus de fețe bisericesti, — după Constantin cel Mare. Așadar creștinismul în Dacia s'a propagat prin misionari în veacul al IV-lea.

Misionarii continuă cu munca lor și în jumătatea primă a veacului al V-lea. În jumătatea a doua a acestui veac creștinismul la noi trebuia să aibă un trecut, căci năvălirile slave, cari încep ncum, ne-au găsit pe deplin formați. Limba ne clarifică și în acest punct.

Vom face o comparație între cuvântul „Dumnezeu“ și „Duminecă“ pentru a ne convinge și filologia, că cel din urmă e

Introdus mai târziu în cuprinsul limbii noastre.

Cuvântul „Dumnezeu“ e o combinație alor două cuvinte: „dominus“ și „deus“, în formă vocativă: „Domine deus“. Combinația aceasta nu poate fi datorită nici decum creștinismului, — cum susțin unii. Creștinii de obicei ziceau numai „Deus“, nu „dominus deus“. Ne vom întreba desigur, cum puteau zice păgânii numai „deus“, când ei aveau atâta sumedenie de zei? Se făcea turburare între zei, căci nu știau care să-i îplinească rugăciunea? Și păgânii aveau conceptul unei divinități supreme absolute. Când ajungeau în strămtorări, nu se mai rugau unui zeu anumit, ci oarecum complexului lor, acelei divinități stăpâne peste totul, căreia nu-i trebuia numele! Henotizarea politeismului păgân ne explică folosirea lui „deus“. Iar atributul de „dominus“ era întrebuițat în cultul păgân. În Philippi s'a aflat o inscripție păgână cu forma completă „deus dominus“.

În Dacia, când s'a introdus creștinismul, desigur exista această formă de agrire a divinității. Vechimea i se vede și din faptul, că i s'a pierdut dintre m și n. Aici sună „domne deus“, nu „domine deus“, cum s'a păstrat în limbile în cari a fost introdus de creștinism.

„Duminică“ se derivă din „Dominica (die)“: încreștinarea lui „dies solis“ al Romanilor păgâni. Apare abia la 392 în acte, alături de „dies solis“, până la 27 August 399, când dispare dies solis. La întrebuițarea din partea poporului ajungă abia în veacul al V-lea. Așadar acesta încă a fost introdus la noi, și încă abia după anul 400.

Comparând acum cuvântul „Duminică“ cu „Dumnezeu“, cari derivă din aceeași trupină (dominus) observăm, că cel dintâiu e mai nou în limba noastră, pentru că n'a trecut prin schimbările fonetice prin cari a trecut cel de-al doilea cuvânt, ci a rămas neschimbat.

Am zis, că am fost încreștinați prin misionari, și adaug, latini, în cursul veacului al IV-lea. Mai lămurit ni-o spune aceasta un studiu asupra cuvântului „Crăciun“, pe care îl avem numai noi Români.

„Crăciunul“ l-au derivat unii din „Carnatione“, alții din „calatione“. Din „carnatione“ nu s'a putut forma, pentru că aceasta e termen creștin mai nou, și ca atare, — amintindu-ne de cuvântul „Duminică“, — n'a putut trece prin schimbările fonetice necesare, ca să ajungă la forma „crăciun“. Din „calatio“ însă e cu putință.

„Calatio“ era prima zi a fiecărei luni, când preoții romani adunau poporul, să le anuțe sărbătorile din respectiva lună. Cea mai însemnată „calatio“ era la 1 Ianuarie, când se începea și anul.

Creștinii începeau anul cu 6 Ianuarie, când serbau „Nașterea Domnului“. În Orient în aceeași zi se serba și Epifania. Cu Sinodul dela Niceea primesc și Apusenii sărbătoarea Epifaniei la 6 Ianuarie, cărei zi sinodul îi mai dă o însemnătate. Acum, în Niceea la sinod se hotărăște procedeu pentru stabilirea serbării Paștilor, și se mai hotărăște, ca sărbătoarea Învierii Domnului și începutul Păresimilor să se anuțe în ziua „Nașterii Domnului“. Așadar „Nașterea Domnului“ devenise un fel de calatione creștin.

La păgânii din Dacia încă exista „calatio“. Misionarii se folosiau de toate analogiile posibile între creștinism și păgânism. Când le-au propovedit Dacilor și le-au instituit sărbătoarea Nașterii Domnului, li-au lă-

sat numele sărbătorii lor de la anul nou, — care era cu câteva zile înainte de „calatione” creștin, — însă cu însemnătatea creștină.

Lucrul acesta s'a putut petrece numai între anii 325 și 380, căci la 380 „Nașterea” se mută la 25 Decembrie, și nu se mai face anunțarea Paștilor și începutul Păsimilor. Deci își pierduse însemnătatea de „calatio”. Nu mult după 380 vom fi primit și noi sărbătoarea pentru data de 25 Decembrie. Iar atunci „Crăciunul” avea însemnătatea de „Nașterea Domnului” și nu de calatione. Așadar noi la 380 eram deja creștini, pentru că altfel nu mai putem numi sărbătoarea „Nașterii lui Isus” — „calatione”.

Se naște acum întrebarea, dacă biserica aproba procedeul de a primi terminii păgâni pentru noțiunile creștine? Păgânii alte dovezi limbice și de ajuns să amintesc faptul cu numele „Rosalia” dat sărbătorii Pogorării Duhului Sfânt.

„Rosalia” era sărbătoarea înfloririi zărilor, și în legătură cu ea sta un cult al morților. N'avea dată fixă, ci varia după cum înfloreau trandafirii. Pogorarea Duhului Sfânt încă n'avea dată fixă, ci vari după Paști, și cădea cam în aceeași vreme cu Rosalia păgân. Misionarii au folosit și această analogie. Și biserica creștină le-a lăsat noilor credincioși numele și însemnătatea religioasă a zilei, dar le-a mai adus concepția creștină. La noi numele a fost introdus deodată cu „Duminică”, în veacul al V-lea, rămânând neschimbat fonetic. Sărbătoarea păgână era de origine curat italiană, deunde apoi a fost introdusă și în alte părți prin biserică, care a primit numele „Rosalia” în calendarul său mai întâi tot pe pământ italian.

Ni se documentează aici o dată a misionării și a legăturii cu Italia.

La aceleași concluzii am ajunge prin studiu istoric-critic asupra altor cuvinte, ca: păgân, cuminecare, a răposă, drac, zăbatic ș. a. Cred însă, că cele expuse până acum ne vorbesc destul de clar, că la noi, deși a existat un sambure mai vechiu creștin, adevărata creștinare se face între anii 325 și 450, prin misionarii latini.

Incheierile la cari am ajuns pe baza studiului istoric critic și istoric-genetic, ni se justifică și prin date literare. Ele se referă la S. Nichita Romanul, episcopul Remesianei (în Moesia mediteraneană), dar sânt de-o valoare neprețuită pentru noi, cei din Nordul Dunării.

În anul 398 Sf. Nichita face o călătorie în Italia, cu gândul de a se pune în curent cu mișcarea literară a bisericii din Apus. Cu această ocazie cercetează pe Sf. Paulin de Nola, căruiă îi povestește intențiile cu cari a pășit pe pământ italian, și îi descrie și activitatea sa de episcop la târmul Dunării de sud. Cele povestite au umplut de respect și admirație pe Paulin. Și când Nichita se întorcea către reședința sa, Paulin îi eterniza numele și faptele în ritmul versurilor minunate ale poemei: „De redditu Nicetae episcopi”.

Din versurile poemei știm, că Nichita a fost cel mai însemnat misionar la Dunăre. În ele ni se spune, că el a predicat Bessilor Schyților și „barbarilor” din Nordul Dunării.

La 402 Nichita iarăși e oaspele lui Paulin. Și această prin alte versuri confirmă cele relatate în poema amintită.

Iată dar adevărata legătura bisericii dela Dunăre cu Italia! Iată un apostol al Dacilor! Și iată confirmată afirmarea, că încreștinarea Daciei se face între anii 350 și 450.

Așadar, în lipsă de isvoare istorice directe, prin analogie am putut ajunge la concluzia, cu numele lui Cristos era cunoscut de vreme și în Dacia. Nici nu se putea altcum, în o provincie cu o circulație mare, cu mine de aur, cu negoț însemnat, cu armată regulată din Asia. Acest lucru ni se dovedește și prin inscripția de pe sarcofagul din Napoca, așezată de Babus, cam pe la anul 235.

Dar din acest sambure de creștinism nu s'a putut desvolta biserica noastră fără un puternic ajutor străin.

O generalizare s'a putut face numai sub și după Constantin cel Mare. Atunci, pe vremea împăraților creștini, se declară creștinismul de religie de stat și atunci încep lucrările misionarice intenzive, cari poate sunt sprijinite și de puterea publică. Atunci am fost și noi încreștinați.

Și limba noastră e în stare să ne dovedească acest fapt. Ea ne arată că terminologia noastră în mare parte e împrumutată deodată cu cuvântul „Evangelie” dela misionarii latini, parte în veacul al IV-lea, ca „biserica” și „crăciun”, parte în veacul al V-lea, ca „Duminică”, „Rosalia” și altele, ceea ce ni se confirmă și prin activitatea Sf. Nichita Romanul.

Cât privește organizarea bisericii noastre, ea s'a putut face numai în direcția târnare de biserică mamă, misionară, din lacia mediteraneană, Dacia ripensis, ori Mesia prima, ai cărei episcopi și-au înțeles jurisdicțiunea și peste Dunăre. Novela Xla lui Iustinian ne întărește afirmarea.

Ca o ultimă concluzie, ne spune dl. Păvan, că „Românismul și creștinismul nostru sunt născute și coneresce în chip firesc încet și trainic, în Dacia lui Traian”, și, că atunci, când au venit „barbarii savoranici”, eram un popor viguros, — firea tânăr, dar deplin format. De aceea n'au putut coloniștii lui Traian, ci au dăruit și au îmulțit, colonizând toate țările, până la Tisa, până la mare, până la isvoarele Istrului! De aceea, pentru că biserica a fost suflată și suflatul credință, începând a primele vremuri”.

Războiul.

Atacurile Rușilor au fost continuate la granițele basarabene cu multă vehemență. Pausprezece asalturi au fost date, cu înepere de Luni noaptea, până Mercuri la amiază. Toate au fost respinse. Perderile Rușilor sunt enorme. Infanteria noastră a sevărsit earăși acte de vitejie ne mai pomenite. În Volhija e duel de artilerie, iar la Tukuma fost respins un atac rusesc.

La frontul dela pus încă au fost atacuri, cari au fost respinse. Pentru unele tranșee decurgență lupta. Trei aeroplane engleze au fost nimicite.

La frontul italian foc de artilerie. Câteva atacuri dușmane au fost respinse. În Muntengru situația e neschimbată. Resturile armatei sârbești se află în Albania. Sunt evaluate la 40.000 infanteriști și călăreți, fără artilerie și fără muniție.

NOUTĂȚI.

Pentru fondul zărilor români. Institutul de credit și economii Victoria din Arad a făcut acum, la finea anului, din sumele destinate pentru scopuri culturale mai multe donațiuni, între cari e și donația de 300 coroane făcută pentru fondul gazetarilor români dela noi. Dorim, ca nobila faptă se fie imitată și de celelalte institute românești de bani.

Rentă pentru tot ostașul orb. Viceprezidentul Simosits al camerei ungare, vorbind despre rezultatele de până acum obținute prin coasta pe seama ostașilor orbi, a declarat următoarele: S'au adunat până astăzi, din contribuiri publice, două milioane de coroane. Suma aceasta are să crească prin oferte nouă așa, ca să putem asigura pentru or ce soldat, care în război și-a perdut vederea, o rentă anuală de cel puțin 1200 (o mie două sute) de coroane.

Chemați la arme. Un ordin al ministrului de honvezi cheamă la serviciul de arme pe glotașii declarați apti de serviciul militar la ultima revizită suplimentară și născuți în 1873—1877, sau în 1891, 1895 și 1896, precum și pe cei ieșiți din armată și născuți în anii 1873—1897. Terminul, când au să se prezinte la serviciul de arme, este 17 Ianuarie 1916.

Târgul de iarnă al Sibiiului se ține în zilele următoare: la 6 și 7 Ianuarie 1916 târg de vite corute; în 8 și 9 Ianuarie târg de cai; în 10 Ianuarie, Luni, târg de mărfuri.

Schimb de nume. Cunoscutul socialist francez Gustave Hervé anunță, că organul său, ziarul *La guerre sociale* (războiul social), va apărea cu ziua de 1 Ianuarie 1916 sub numele de *La victoire* (Victoria). A cui victorie?

Averi sechestrate. La propunerea parchetului din Praga, se sechestrează averile deputaților din Reichsrat-ul austriac Dr. Kramarsch și Dr. Raschin, precum și a secretarului Czervinka dela ziarul Narodni Lysti din Praga.

† Mărioara Dăncilă, fiica preotului ortodox român Constantin Dăncilă din Mănierău, a încetat din viață în 11/24 Decembrie, în etate abea de 21 ani, și a fost înmormântată în 13/26 Decembrie în cimitierul ort. român din Mănierău. Odhnească în pace!

Porci din Sărbia. Din Dresda se vestește: Ostenelile de-a importa din Sărbia porci pentru Germania sunt încoronate cu succes: în Dresda a sosit acum un transport de 1700 porci, cari au fost îndată tăiați la abatorul din acest oraș. Carnea de porc s'a expedit din Dresda la Hamburg, unde se simte mai mult lipsa de asemenea carne.

Pace apropiată. După informațiunile ziarelor din Londra, lordul Derby a declarat într-una din ultimele ședințe ale societății Crucea Roșie engleză, că pacea are să sosească cu mult mai de grabă, de cum socotește majoritatea oamenilor.

† Simeon Chirca, fiul domnului Simeon Chirca din Hunedoara, după un morb îndelungat și greu, în etatea de 21 ani, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Luni în 27 Decembrie n. în sanatoriu „Augusta” din Dobrețin. Rămășițele pământești ale răposatului s'au așezat spre odihnă eternă în crpta familiară din Hunedoara, Miercuri, 29 Decembrie, la oarele 2 d.-a. după ritul biericii gr. or. române.

Ouă pe seama Germaniei. Se anunță din București, că România furnizează zilele acestea 1,700.000 de ouă pentru țara nemțescă. Părțile contractante au semnat actul de învoială, ear ministrul de finanțe l-a aprobat.

Bancnotele Sărbiei. Guvernul francez a luat asupra sa, cum se anunță din Saloni, salvarea averii naționale sârbești. Bancnotele statului Sărbiei au astfel cursul de 7 la sută.

Pentru săracii meseriașilor noștri. La zburile de Crăciun ale Renniunii meseriașilor sibiieni au mai dăruit: Ioachim Mnteanu protopresbiter în Agnita, 3 cor., Atonie Bustea, econom în Ilia, 5 cor., Friedrich Baumann, comersant, mai multe stife de hănițe; și mai mulți elevi ai seminarului „Andreian, paltoane de iarnă, pardieie și rocuri. Apelând și la alți generoși contribuți, aducem sincere mulțumite pentru darurile încuse. Pentru comitetul Rerunzii meseriașilor sibiieni: Vic. Tordășianu, preșident.

Perderile dela Dardanele. Conform datelor oficiale engleze, Anglia a suferit la Dardanele până în 11 Decembrie 1915, următoarele pierderi în cifre rotunde: 25 mii de morți (între cari 1600 ofițeri); 75 mii de răniți (3000 de ofițeri); 12 mii dispăruți (între ei 300 ofițeri). Afară de aceștia mai sânt în spitale 100 de mii de soldați bolnavi. La pierderile aici înșirate mai vin apoi cele franceze, care de sigur au să fie cu mult mai mari decât ale englezilor.

Viața în balon. Un căpitan de aviație povestește despre un sbor de atac, făcut pe Zeppelin împotriva Londrei. E frig cumplit — zice ofițerul — la înălțime de 3000—5000 de urme, dacă înaintezi cu iuteala, cu care sburam noi. Înainte de a ne urca în balon am luat o masă bună. După aceea nu mai luăm, fără câte-o înghițitură din când în când de ceai sau cafea caldă din sticlele noastre Thermos. Zeppelinurile nu poartă bucătărie, nici sală de mâncare. Băutura alcoolică nu se pomeneste în baloane; căci aeronauții au trebuință de minte clară și de nervi sănătoși, nelătrauriți de alcool. În balon trăești ca în biserică; nici nu bei și nici nu fumezi.

Refugiații sârbi despoale. Partea sâracă a refugiaților sârbi a năpădit satele și orașelele din Grecia. Autoritățile grecești au făcut tot posibilul pentru alinarea mizeriei fără seamăn, la care sânt expuși nenorocii refugiați din țara vecină. Sârbi înșă devin cu timpul tot mai pretențioși. S'a întâmplat «nume, că în cutare localitate nu li s'au împlinit cererile; refugiații imediat au început să comită o serie întregă de jăfuri. Poporațiunea este amenințată din partea sârbilor, înarmăți aproape tot. Presa Greciei cere guvernului, să introducă aspre măsuri: armoale refugiaților să fie confiscate, ear cei sosiți pe pământ grecesc să se interneze în tabere de concentrare sau să fie dați peste frontieră.

Știri din Rusia. Generalul Ruski dela comanda supremă, după ce a fost pus în disponibilitate, s'a retras la moșia sa. Cauza, pentru care generalul Ruski a trebuit să plece, este — cum se afirmă — lipsa de activitate pe întregul front rusesc timp de câteva luni. Câteva ofensive izolate, făcute conform ordinului dat de numitul general, s'au sfârșit cu neizbândă și cu mari pierderi pentru armatele Rusiei. Instrucțiunea noilor recruți întimpină greutăți uriașe. Fabricile au trebuință de foarte multe brațe bărbătești; de aceea bărbații trebuie reținuți cu sutele de mii în fabrici, pentru a nu primejdi cu totul industria țării. Contingentele cele mai tinere au dat un material atât de slab în privința inteligenței, încât formarea lui, pentru a putea fi trimis la front, cere timp îndelungat și sfortare enormă.

Din Rusalia până la Crăciun. Serie un ziar din Copenhaga: Ofensiva italiană de lângă Isonzo, până în timpul de față, n'a dat nici un succes. Italienii au avantajul, că lupta nu se desfășoară în țara lor. Au trecut îndată peste hotarul slab întărit, deoarece linia principală de apărare era lângă Isonzo. Dar în curs de șapte luni n'au făcut alt ceva, decât și-au zdrobit capetele proprii. Salendra declarase războiul în Duminica Rusaliilor. A sosit Crăciunul, și nici măcar orașul Gorizia nu este ocupat. Prin urmare Italia a jefit sute de mii de oameni și a cheltuit milioane de lire, ca să eșjungă din Rusalia la Crăciun.

Teatru.

Vineri, în 31 Decembrie: *Lumpasi-Vagabundus*, farsă feerică cu cantece în 3 acte de I. Nestroy. Se începe la 7 ore.

Sămbătă, în 1 Ianuarie 1916, după amiază la 3 ore: *Din copilărie*, piesă în 4 acte. Seara la 7 și jumătate: *Bărbatul care rade*, operetă.

Duminică, în 2 Ianuarie, d. a. la 3 ore: *Fata muzicantului*, operetă în 3 acte. Seara la 7 și jumătate: *Alteța Sa valsează*, operetă.

Note și impresii.

Armata și băutura. Un apel antialcoolic, semnat de autorități medicale, a fost împărțit soldaților englezi dela front. În acest apel se stăruiește asupra urmărilor rele provocate de băutura la soldați.

Alcoolul. — zice apelul — micșorează puterea de a vedea semnalele; întuneacă judecata; împiedecă ochirea justă; grăbește oboseala; micșorează rezistența la rani grave sau la accidente, și mărește durerea ranelor. Se cere de aceea, ca cel puțin pe durata războiului soldatul să fie abstinent desăvârșit, atât în propriul său interes, cât și în interesul patriei sale.

Nr. 734/1915.

(229) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăto-rești dela școalele confesionale din comunele subsemnate din protopresbiteratul Branului, se scrie concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român”.

1. **Fundata**, cu salariu anual 1200 cor., și anume: 160 cor. dela comuna bisericească, iar restul de 1040 cor. din ajutor de stat, asigurat prin rescriptul ministerial din 17 Septembrie 1914 Nr. 56302 VI. c. Cvarțir în natură în edificiul școlii.

Învățătorul ales este obligat să conducă elevii la biserică în Dumineci și sărbători și să instrueze și în școala de repetiție fără altă remunerație.

2. **Măgură**, cu salariu anual de 1200 cor., și anume: 100 cor. din fondul bisericii, din venitul cantoral 60 cor., iar restul din ajutor de stat votat, având a se cere numai lividarea lui după alegerea învățătorului, cvarțir în natură, relut de grădina 20 cor.

Învățătorul ales este obligat a îndeplini și serviciul de cantor și să instrueze și în școala de repetiție fără altă remunerație.

3. **Simon**, cu salariu anual de 1200 cor., și anume 600 cor. dela comuna politică, iar restul dela stat, asigurat prin rescriptul ministerial Nr. 128,504/1912. Cvarțir și grădina în natură.

Învățătorul ales este obligat să formeze cor cu elevii de școală eventual cu adulții și să instrueze și în școala de repetiție fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Zernești, în 8 Decembrie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Branului în conțelegere cu comiteele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 663/1915.

(228) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Sâniacob de Murăș**, din protopresbiteratul Turda, devenită vacantă prin moartea parohului Vasile Orășan, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima inserare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt acelea satorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele prescrite de legile în vigoare, să se substearnă în termen deschis, subsemnatului oficiu, iar concurenții să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 10 Decembrie 1915.

Oficiul protopresbiteral ort. român al Turdei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Iovian Murășan
protopresb.

Nr. 608/1915.

(225) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III. **Blăjeni-Grosuri**, se scrie concurs nou, a doua oară, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele sunt cele cuprinse în coala B. Cererile sunt a se instrua conform normelor din vigoare și a să așterne în termenul deschis la subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Petenții, au să se prezinte în zi de Duminecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta, cuvânta și eventual celebra.

Brad, la 3 Decembrie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Damian
protopresbiter.

Nr. 400/1915.

(226) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. a III-a **Federi**, din protopresbiteratul Hațegului, se publică, în conformitate cu înaltul ordin consistorial din 7 Nov. a. c. Nr. 8824 Bis., concurs nou din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele sunt cele satorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsem-

natului oficiu în termenul arătat și să se prezenteze la biserică spre a cânta și predica, eventual a celebra.

Hațeg, la 4/17 Decembrie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 301/1915.

(227) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Bejan** cu filia **Mintia**, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Viitorul preot va avea să locuiască în Mintia — fiind stațiune ferată în loc, — dar se va fugiți singur de cvarțir.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare în termenul prefapt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și până inclusive 8 zile înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a cânta, resp. celebra și cuvânta.

Deva, la 28 Iulie 1915.

Oficiul protopresbiteral Deva.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

Contribuțiuni istorice

privitoare la

trecutul Românilor de pe pământul crăiesc.

Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea d-lor:

Dr. Ilarion Pușcarin, Ioan de Preda, Dr. Lucian Borcea, Dr. Ioan Lupas, Dr. Ion Mateiu și Dr. Silviu Dragomir.

Prețul 4 cor. + porto 30 fil.

La Librăria arhidiecezană

se vând cu preț redus:

I. Recvizite pentru fizică.

	Cor.
Instrument arhimedic	5-85
Glob de aramă	3-10
Scripte	4-50
Cumpănă	2-50
Potcoave magnetice	—60
Retorte	—60
Sticle pentru udat	1-60
Prismă	3-10
Sticle măritoare	3-50
Vase papilare	3-10
Vase comunicatoare	3-10
Vas de ținut apă	4-30
Pâlnie de sticlă	—50
Pocale de sticlă	—40
Rudă de sticlă și cauciuc	4-50
Tevi de sticlă	1-80
Cuții cu peatră brună	—40
Sticle cu acid cal-clor	2-10
Colecțiuni cu mineralii	24—
Colecțiunea plantelor	12—
Colecțiunea insectelor	15—
Colecțiunea corpurilor geometrice	6—
Colecțiunea măsurilor	8—

II. Tabele de intuițiune.

Modelul mașinei de aburi	3—
Să ne ferim de beuturi spirituoase	1-50
Urmările beției	2-80
Himnuri	3—
Cuții, conțin câte 16 tabele din istoria naturală, cutia	10—
Orașul	5—
Pădurea	5—
Munții	5—
Primăvara	5—
Vara	5—
Iarna	5—
Curtea țărănească	6—
Konyhakert	3—
Fău tetés	3—
Palkó	3—
Öreg koldus	3—
Madarak etetés	3—
Templom	3—
Szántás, vetés, boronálás	3—
Ruhamóság	3—
Rostálás	3—
Aratás	3—
Asztalos műhely	3—
Takács	3—
Kapálás	3—
Cséplés	3—
Kovács	3—
Czipész	3—
Szüretelés	3—
Table negre mari pentru școală (lungimea 1-5 m., lățimea 1-25 m.)	10—
Standardul și emblema națională maghiară	4—

VÂNZARE DE MOBILE.

Din cauza aglomerației mari de mobile

vând cu prețurile cele mai reduse

aproape 20 de garnituri nouă și complete de durmit, prânzitor, odăi pentru domni, club și salon, mai departe arangiamente pentru bucătărie și bucăți separate, precum și covoaară, perdele etc. etc.

Cu toată stîma:

Emil Petruțiu,
fabricant de mobile,

Sibiu, Strada Sării Nr. 37. Telefon Nr. 47.

(224) 3—6

Sprijiniți industria română!

VASILE BAN,

◆ depozit de încălțăminte — la „Cisma mare roșie“ ◆
SIBIU, strada Ocnei (Burgergasse) Nrul 7, SIBIU.

Atrag atențiunea onorabilului public din loc și jur că mi-am asortat

depozitul cu ghete

de tot felul și de lux pentru copii, dame și bărbați.

Prețul după cursul zilei.

1500 părechi de boconci

cu prețul dela 20 cor. până la 28 cor. lucrați din materialul cel mai bun pentru domni, muncitori și militari.

Serviciu prompt.

Tot același depozit se află și în strada Cismădiei Nr. 49 sub firma

L. BAN.

(197) 9—10

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:****Călindarul arhidiecezan**
pe anul 1916

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante, și anume: Un iubileu rar: Patruzeci ani de arhierie. De L. T. — Din trecutul bisericii noastre: Actul „Unirei”. De N. Iorga. — Prutul. De G. Coșbuc. — Reforma clerului în România. De S. Mehedintzi. — Cei dai tu vieții? De Al. Vlăduț. — La arme! De Ștefan O. Iosif. — Școala noastră și războiul. De Dr. Ion Mateiu. — Te duci... De Maria Cunțan. — Bogăția limbei românești. Capul, mâna și nasul. De G. Coșbuc. — Chestiuni de tipic. De Mateiu Voileanu, asesor consistorial. — Târgurile. — Anunțe.

Prețul 80 fil, plus porte poștal 20 fil.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, culoare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceeași și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Acceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Acceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **38 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **27 cor.**